LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS NARĖS OLGOS KILKINOVOS IR SEKRETORIATO

IŠVADA DĖL SAVAITRAŠČIO „RADVILIŠKIO KRAŠTAS“ STRAIPSNIŲ VERTINIMO IR NEMOKAMAI DALYTŲ SAVAITRAŠČIO NUMERIŲ

2021 m. lapkričio 23 d. Nr. 3-106 (1.2)
Vilnius

1. Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) tyrė pranešimą dėl nemokamai dalytų savaitraščio „Radviliškio kraštas“ numerių ir gautą savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos skundą dėl Radviliškio rajono savivaldybės rinkimų komisijos Nr. 37 (toliau – Radviliškio SRK) sprendimais paslėpta politine reklama pripažintų savaitraščio straipsnių.

2. 2021 m. kovo 15 d. Radviliškio SRK gavo pranešimą[1], kuriame nurodoma, kad savaitraštis „Radviliškio kraštas“ „*yra skirtas kandidatu šiuose rinkimuose save išsikėlusio leidėjo Gedimino Lipnevičiaus asmeninei paslėptai politinei reklamai skelbti, formuoti šio asmens kultą, propaguoti šio kandidato idėjas ir kompromituoti bei menkinti politinius konkurentus. <...> Akivaizdu, jog skaitydamas savaitraštį „Radviliškio kraštas“ vidutinis rinkėjas suprato, jog vienintelis rajono politikas, kuris aktyviai dirba dėl rajono gerovės, atstovauja paprastų gyventojų interesams, teikia gyventojams naudingus pasiūlymus ir kritikuoja kvailus arba korumpuotus dabartinės rajono valdžios sprendimus, sugeba išspręsti visas rajono problemas ir būtų tinkamas rajono vadovas yra kandidatas Gediminas Lipnevičius, o visi kiti jo oponentai – politinių partijų atstovai – yra kvaili, nesąžiningi, nepareigingi, korumpuoti ir nesugebantys vadovauti rajonui*“[2] Pranešime pateikti argumentai dėl kiekvieno savaitraščio straipsnio, galimai vertintino kaip politinė reklama (nuo 2020 m. lapkričio 12–18 d. Nr. 46 (319) iki 2021 m. kovo 11–17 d. Nr. 10 (336).

3. 2021 m. balandžio 2 d. ir VRK, ir Radviliškio SRK gavo pranešimą (VRK reg. Nr. 1-589(7.9), kuriame nurodoma, kad „*į man priklausančią pašto dėžutę sausio pabaigoje - vasario pradžioje buvo du kartus iš eilės įmestas savaitraštis „Radviliškio kraštas“, Nr. 51 ir 52. Kadangi laikraštį iki 2020 metų pabaigos prenumeravau, tai šiuos numerius buvau gavęs ir anksčiau, tačiau viešoje erdvėje buvo pranešta, kad daug miesto ir rajono gyventojų tokiu būdu gavo laikraščius. Apie tai, kad minėtas laikraštis buvo nemokamai dalinamas visame Radviliškio mieste ir rajone, rašė Facebook grupės „Kas vyksta Radviliškyje“ nariai. Jie nurodė sausio ir vasario mėnesiais gavę spalio, lapkričio ir gruodžio mėnesiais leistus minėto savaitraščio egzempliorius. Atsižvelgiant į tai, kad šį savaitraštį leidžia vieno iš kandidatų į Radviliškio rajono savivaldybės merus Gedimino*

[1] Nurodyto pranešimo kopija VRK gauta kartu su Radviliškio SRK išvada, VRK registracijos Nr. 1-565(7.9).
[2] Išvadoje cituojamų pranešimų, kreipimųsi ir atsakymų kalba netaisyta.

Lipnevičiaus vadovaujamas VšĮ „Radviliškio rajono paramos centras“, <...> manau, kad minėtas kandidatas pažeidžia savivaldybės mero rinkimus reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas.“

3.1. Pranešime prašoma įvertinti kandidato G. Lipnevičiaus ir jo vadovaujamos VšĮ Radviliškio rajono paramos centro veiksmus: „1) *ar kandidato vadovaujamas centras nepažeidė įstatymų dalindamas nemokamai laikraštį, kurioje yra jo politinės reklamos ir politinės reklamos, turinčios paslėptos politinės reklamos požymių, apygardos rinkėjams*? 2) *Ar kandidato vadovaujamo centro leidžiamo laikraščio numeriuose nuo politinės kampanijos pradžios iki sausio pabaigos straipsniuose, kuriuose yra viešinamos aktualios temos ir komentarus duoda tik jis pats, nėra paslėptos politinės reklamos? Nustačius nepažymėtos politinės reklamos, įpareigoti kandidatą susimokėti teisės aktų nustatyta tvarka.*“

3.2. Prie pranešimo pridėtos dvi savaitraščio „Radviliškio kraštas“ nuotraukos. Vienoje nuotraukoje užfiksuoti du 2020 metų savaitraščio numeriai (51 ir 52). Matoma, kad prie pranešime minimų laikraščio numerių yra prisegtos reklaminės kortelės: „*Nepamirškite prenumeruoti!/ Skaitomiausią Radviliškio miesto ir rajono laikraštį!/ „RADVILIŠKIO KRAŠTAS“/ Tai geriausia DOVANA Jūsų artimiesiems!*“. Prisegtose reklaminėse kortelėse taip pat pateikiama informacija, kokiais būdais galima prenumeruoti savaitraštį ir kokia prenumeratos kaina. Kortelės pabaigoje pabrauktu šriftu pažymėta: „*pridedame laikraščio pavyzdį*“. Kitoje pranešėjo pateiktoje nuotraukoje matomas 2021 m. savaitraščio numeris 5 (nuotraukoje prie laikraščio prenumeratos reklaminė kortelė nėra prisegta).

4. Radviliškio SRK atliko tyrimą dėl savaitraščio „Radviliškio kraštas“ publikacijų (skelbtų numeriuose nuo 2020 m. lapkričio 12–18 d. Nr. 46 (319) iki 2021 m. kovo 11–17 d. Nr. 10 (336), parengė išvadas (2021 m. kovo 15 d. Radviliškio SRK išvada Nr. PRS-S-5, VRK reg. Nr. 1-565(7.9) ir 2021 m. balandžio 13 d. Radviliškio SRK išvada Nr. PRS-S-16, VRK reg. Nr. 1-713(7.9) ir posėdžių protokoliniais sprendimais (protokolai Nr. P-7[3], Nr. P-9[4]) nusprendė:

4.1. „*pripažinti savaitraščio „Radviliškio kraštas“ numeriuose nuo 2020 m. lapkričio 12–18 d. Nr. 46 (319) iki 2021 m. kovo 11–17 d. Nr. 10 (336) 1–18 punktuose paminėtus (nagrinėtus) straipsnius paslėpta politine reklama*“.

4.2. Pripažinti savaitraščio numerius (iš viso 18 savaitraščio numerių) kaip turinčius politinės reklamos leidiniui būdingų bruožų dėl straipsniuose paslėptos kandidato į Radviliškio savivaldybės tarybos narius – merus Gedimino Lipnevičiaus politinės reklamos.

4.3. Įpareigoti kandidatą „*pateikti su šių savaitraščio numerių <...> leidyba susijusias išlaidas bei kainą, kiek oficialiais politinės reklamos įkainiais būtų kainavusi tokia politinė reklama šiame*

[3] VRK dokumentas registruotas 2021-03-30 Nr. 1-565(7.9)
[4] VRK dokumentas registruotas 2021-04-27 Nr. 1-713(7.9)

laikraštyje ir įtraukti šias išlaidas į savo politinės kampanijos sąmatą. Jeigu apskaičiuotos išlaidas paslėptai politinei reklamai sudarys 10 ar daugiau procentų nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio, pripažinti tai Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo šiurkščiu pažeidimu.“ Duomenų dėl politine reklama pripažintų straipsnių kainų politinės reklamos įkainiais nebuvo pateikta.

5. Radviliškio SRK, nagrinėdama kitus pranešimus, posėdžio protokoliniais sprendimais Nr. P-7 ir Nr. P-9 paslėpta politine reklama pripažino savaitraštyje „Radviliškio kraštas“ išspausdintas Gedimino Lipnevičiaus publikacijas:

5.1. 2020 m. gruodžio 23–30 d. savaitraštyje Nr. 52 (325) išspausdintą sveikinimą „Mielieji“, užs. Nr. 2020-20 (SRK stebėsenos grupės išvados Nr. PRS-S-1 ir pranešimo kopijos VRK reg. Nr. 1-561(7.9), protokolas Nr. P-7);

5.2. 2021 m. kovo 25–31 d. savaitraštyje Nr. 12 (338) išspausdintą straipsnį „Mokyklose maisto dalinimas bus aiškesnis“ (1, 3 psl.). 2021 m. kovo 31 d. straipsnis tuo pačiu pavadinimu buvo skelbtas portale radviliskiokrastas.lt[5] (SRK stebėsenos grupės išvados Nr. PRS-S-18 ir pranešimo kopijos VRK reg. Nr. 1-716(7.9), protokolas Nr. P-9).

6. 2021 m. balandžio 30 d. VRK gavo savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos paklausimą (reg. Nr. 1-734(7.9) dėl Radviliškio SRK paslėpta politine reklama pripažintų publikacijų. Savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos laiške buvo prašoma paaiškinti, „*ar savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijai bus taikomos kokios nors sankcijos iš VRK ar ARK pusės*“ bei ar „*redakcijai išrašius sąskaitas buvusiam kandidatui G. Lipnevičiui ir jam apmokėjus, ar redakcijai ir kandidatui būtų kokios nors pretenzijos iš VRK ar ARK pusių? Jei taip, tai kokios?*“ Pažymėtina, kad VRK nėra žinoma, ar paklausime minimos sąskaitos faktūros buvo išrašytos ir apmokėtos. Nei G. Lipnevičius, nei savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcija sąskaitų faktūrų ir (ar) apmokėjimą pagrindžiančių dokumentų kopijų nepateikė.

7. VRK, 2021 m. gegužės 21 d. atsakydama raštu (reg. Nr. 2-490(7.9) į 2021 m. balandžio 30 d. savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos paklausimą, nurodė, kokios sankcijos gali būti taikomos ir kas jas gali taikyti. Kartu VRK paprašė pateikti paaiškinimus, kodėl Radviliškio SRK politine reklama pripažintos publikacijos (numeriuose nuo 2020 m. lapkričio 12–18 d. Nr. 46 (319) iki 2021 m. kovo 11–17 d. Nr. 10 (336) nebuvo pažymėtos kaip politinė reklama, kas už tai atsakingas, bei nurodyti, kiek šie straipsniai būtų kainavę politinės reklamos įkainiais. Rašte taip pat buvo prašoma nurodyti, kiek politinės reklamos įkainiais būtų kainavusios kitos Radviliškio SRK paslėpta politine reklama pripažintos publikacijos:

7.1. 2020 m. gruodžio 23–30 d. savaitraštyje Nr. 52 (325) išspausdintas sveikinimas „Mielieji“ (Radviliškio SRK išvada Nr. PRS-S-1, VRK reg. Nr. 1-561(7.9);

[5] https://www.radviliskiokrastas.lt/mokyklose-maisto-dalinimas-bus-aiskesnis/

7.2. 2021 m. kovo 25–31 d. savaitraštyje Nr. 12 (338) išspausdintas straipsnis „Mokyklose maisto dalinimas bus aiškesnis“ (Radviliškio SRK išvada Nr. PRS-S-18, VRK reg. Nr. 1-716(7.9).

8. Negavus atsakymo per rašte nurodytą terminą, 2021 m. gegužės 31 d. į savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakciją kreiptasi elektroniniu laišku informuojant, kad prašoma informacija iš redakcijos nėra gauta.

9. 2021 m. birželio 10 d. VRK gavo savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos skundą (reg. Nr. 1-921(7.9) dėl Radviliškio SRK posėdžio protokolinių sprendimų (2021 m. kovo 24 d. Nr. P-7 ir 2021 m. balandžio 19 d. Nr. P-9), kuriais *savaitraščio „Radviliškio kraštas“ numeriuose nuo 2020 m. lapkričio 12-18 d. Nr. 46 (319) iki 2021 m. kovo 11-17 d. Nr. 10 (336) išspausdinti* straipsniai pripažinti paslėpta politine reklama. Skunde nurodoma:

9.1. „*Savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcija nesutinka su SRK komisijos nuomone, jog savaitraštyje išspausdinti straipsniai yra politinė reklama.* Šiuose straipsniuose skaitytojams pateikta *informacija apie Radviliškio rajono aktualijas bei politinį gyvenimą, nepriklausomai nuo rinkimų laikotarpių. Išvardintuose 2020-2021 m. publikuotuose straipsniuose minima ne tik Radviliškio rajono mero rinkimuose dalyvavusio G. Lipnevičiaus, tačiau ir kitų rajono politikų pavardės: K. Račkauskio, J. Margaitienės, A. Čepononio ir t. t., tačiau ARK į tai neatkreipė dėmesio.*“

9.2. „*Nė vienas iš politinei reklamai priskirtų „Radviliškio krašto“ straipsnių nebuvo kaip nors „užsakytas“ ir už juos nebuvo atlyginta nei rinkimų kampanijos metu, nei kada nors vėliau.*“

9.3. „*Viena vertus, tokios informacijos žymėjimas kaip „politinė reklama“ nesant tam pagrindo būtų klaidinantis ir sukurtų teisinę koliziją. Kita vertus, Europos Žmogaus Teisių Teismas savo praktikoje yra pažymėjęs, jog žiniasklaida turi teisę pasikliauti kalbų ar pranešimų turiniu, išsakytų viešojo asmens ir ji nėra įpareigota atlikti šios informacijos nepriklausomo tyrimo (Rungainis v. Latvia, No. 40597/08, 14 September 2018, §61).*“

9.4. „*EŽTT akcentuoja, kad atsakomybės taikymas žurnalistams už pagalbą paskleisti informaciją trečiajam asmeniui interviu forma netoleruotinai apsunkintų spaudos galimybes prisidėti prie diskusijos viešąjį interesą sudarančiais klausimais. Todėl SRK sprendimai gali būti traktuojamas kaip tokios diskusijos aktualiais viešaisiais klausimais ribojimas, sudarantis precedentą ir ateityje varžyti laisvę rinkti ir skleisti informaciją, kadangi riboja informacijos gavimą ir skleidimą, iš visuomenės informavimo proceso eliminuojant politinių kampanijų dalyvius.*“

9.5. „*Taigi, politiko pavardės paminėjimas straipsnyje negali būti traktuojamas kaip politinė reklama, nesant objektyvių reklamos ar užslėptos reklamos požymių. Publikacijose skelbiama informacija skaitytojams, kuri prisideda prie viešosios diskusijos visuomenei reikšmingais klausimais, nepriklausomai nuo rinkimų laikotarpio. Todėl, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, prašome SRK komisijos sprendimus Nr. P-7, Nr. P-9, Nr.2-490 dėl neva „Paslėptos rinkiminės reklamos savaitraštyje „Radviliškio kraštas“ panaikinti kaip nepagrįstus.*“

10. VRK 2021 m. birželio 17 d. posėdžio metu įvertino gautą raštą ir bendru sutarimu nusprendė priimti skundą ir atlikti tyrimą. Tyrimą atlikti pavesta VRK narei Olgai Kilkinovai ir Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui. Tyrimo metu Esterai Miežytei pradėjus dirbti Teisės ir tyrimų skyriuje, tyrimas užbaigtas bendradarbiaujant abiejų skyrių darbuotojams.

10.1. VRK 2021 m. rugsėjo 9 d. posėdžio metu bendru sutarimu pratęstas savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos skundo (reg. Nr. 1-921(7.9) dėl Radviliškio SRK posėdžio protokolinių sprendimų tyrimo terminas.

10.2. VRK 2021 m. rugsėjo 9 d. sprendimu Nr. Sp-221 „Dėl rinkimų užstatų 2021 m. balandžio 11 d. naujuose Radviliškio rajono savivaldybės tarybos nario – mero rinkimuose grąžinimo“ nuspręsta atidėti rinkimų užstato grąžinimą, kurio suma yra 1 454,80 euro, iki atliekamo tyrimo pabaigos už išsikėlusį kandidatą į Radviliškio rajono savivaldybės tarybos narius – merus Radviliškio rinkimų apygardoje Nr. 37 Gediminą Lipnevičių.

11. Atsižvelgdama į Radviliškio SRK priimtus protokolinius sprendimus ir nagrinėdama vėliau gautą savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos skundą dėl šių sprendimų, VRK 3 kartus (2021 m. gegužės 20 d. ir 31 d., birželio 1 d.) savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos prašė nurodyti SRK protokoliniais sprendimais politine reklama pripažintų straipsnių kainą politinės reklamos įkainiais, 2 kartus (2021 m. birželio 21 d., liepos 5 d.) prašė pateikti straipsnių, dėl kurių gautas savaitraščio redakcijos skundas (reg. Nr. 1-921(7.9), maketus. Savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcija šios informacijos nepateikė. Atsisakymas bendradarbiauti, informacijos, įskaitant savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos skundą pagrindžiančią informaciją, neteikimas sunkino tyrimą ir stabdė jo eigą.

12. 2021 m. lapkričio 8 d. el. laišku buvo kreiptasi į Gediminą Lipnevičių, primenant, kad Radviliškio SRK įpareigojo jį pateikti politine reklama pripažintų straipsnių kainą politinės reklamos įkainiais, nurodant, kad jo vadovaujama savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcija VRK prašytos informacijos apie straipsnių kainas ir įkainių taikymą nepateikė, bei prašant pateikti turimą informaciją apie Radviliškio SRK politine reklama pripažintų publikacijų kainą politinės reklamos įkainiais. Negavus atsakymo, 2021 m. lapkričio 18 d. el. laišku priminta, kad atsakymo laukiama iki 2021 m. lapkričio 22 d., tačiau informacija iki šiol nepateikta.

Dėl politinės reklamos vertinimo

13. 2021 m. birželio 21 d. VRK kreipėsi į savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakciją (reg. Nr. 2-541(7.9), prašydama pateikti informacijos, kurios savaitraščio redakcija pilnai nepateikė atsakydama į ankstesnius VRK paklausimus. Negavus atsakymo, 2021 m. birželio 30 d. kreiptasi elektroniniu laišku. 2021 m. liepos 5 d. gautame savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos atsakyme (reg. Nr. 1-1010(7.9) nurodoma:

13.1. „*Visi savaitraštyje „Radviliškio kraštas“ publikuoti straipsniai rengti redakcijos iniciatyva, o informacija buvo gaunama iš Radviliškio rajono savivaldybės tarybos posėdžių transliacijos ir Radviliškio rajono savivaldybės administracijos, kuriai buvo siunčiami klausimai.*“

13.2. „*Dar kartą VRK patikiname, jog nė vienas iš politinei reklamai priskirtų „Radviliškio krašto“ straipsnių nebuvo kaip nors „užsakytas“ ir už juos nebuvo atlyginta nei rinkimų kampanijos metu, nei kada nors vėliau.*“

13.3. „*Rengiant publikacijas ir skelbiant informaciją buvo vadovaujamasi Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 10 str. garantuojama teise į asmens saviraiškos laisvę, kuri suprantama kaip saugotina demokratinės visuomenės teisinė vertybė, įtvirtinta Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje <...>*.“

14. Redakcija, nei teikdama skundą dėl SRK sprendimų, nei atsakydama į VRK paklausimą, nepateikė ginčijamų publikacijų kopijų. 2021 m. liepos 5 d., atsakant el. paštu į savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos laišką, dar kartą buvo prašoma pateikti paklausimuose nurodytų savaitraščio numerių maketus, tačiau redakcija jų nepateikė.

15. Pažymėtina, kad kiekvieno savaitraščio „Radviliškio kraštas“ numerio paskutiniame puslapyje nurodoma informacija apie leidėją: „*Leidėjas: VšĮ Radviliškio rajono paramos centras <...> Direktorius Gediminas Lipnevičius*“. Nurodomas telefono numeris, įmonės kodas, adresas, banko sąskaitos numeris.

16. Kandidato 2021 m. balandžio 11 d. Radviliškio rajono savivaldybės tarybos nario – mero rinkimuose Gedimino Lipnevičiaus privačių interesų deklaracijoje[6] nurodyta, kad nuo 2014 m. Gediminas Lipnevičius yra VšĮ Radviliškio rajono paramos centro vadovas.

17. „S.T.I.R.NA“ duomenimis, Gediminas Lipnevičius yra VšĮ Radviliškio rajono paramos centro vadovas, o VšĮ Radviliškio rajono paramos centras valdo žiniasklaidos priemones – savaitraščius „Kuršėnų krašto žinios“ ir „Radviliškio kraštas“.[7]

18. Taigi, kaip matyti iš savaitraštyje skelbiamos informacijos ir viešai prieinamų duomenų, Gedimino Lipnevičiaus vadovaujama VšĮ Radviliškio rajono paramos centras yra pagrindinis savaitraščio „Radviliškio kraštas“ leidėjas.

19. Tyrimo metu gautame Gedimino Lipnevičiaus atsakyme (plačiau šios išvados 57 punkte), jis nurodė, kad „*kaip ir kiekvienų rinkimų metu, nuo įstaigų veiklų rinkiminiu laikotarpiu nusišalinu*.“

20. 2017 m. birželio 1 d. portale radviliskiokrastas.lt paskelbtas kreipimasis[8] į gyventojus, kuriame pristatomi leidžiami laikraščiai, tarp jų ir savaitraštis „Radviliškio kraštas“: „*Radviliškio kraštas“ leidžiamas jau trejus metus, yra skaitomiausias laikraštis Radviliškio rajone. Savaitraštis*

[6] https://www.vrk.lt/kandidatai-i-savivaldybes-tarybos-narius-merus-2021-radviliskio-mero?srcUrl=/rinkimai/1144/rnk1464/kandidatai/savKandidatasPrivInterDekl_rkndId-2420386.html
[7] https://stirna.info/owner/person/gediminas-lipnevicius/2019
[8] https://www.radviliskiokrastas.lt/naujas-savaitrastis-kursenu-krasto-zinios/

gina paprastus žmones, viešina valdininkų, politikų „keistus“ lėšų įsisavinimo projektus. Savaitraštis ypač nemėgstamas teisiamojo Radviliškio rajono mero, bet mėgstamas paprastų radviliškiečių, geležinkelininkų, tarnautojų, mokytojų, pensininkų. <...> Savaitraščiai „Radviliškio kraštas“ ir „Kuršėnų krašto žinios“ nėra finansuojami nei savivaldybių, nei valstybinių įstaigų. Kviečiu visus savanorius, gyventojus, bendruomenes prisijungti, išsakyti savo mintis viešai, tai Jums nieko nekainuos. Dabar Šiaulių rajono bei Kuršėnų krašto gyventojai žinos, kas vyksta Radviliškio rajono savivaldybėje, įstaigose, Šiaulių rajono informacija bus viešinama „Radviliškio krašte“.

21. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalyje politinė reklama apibūdinama kaip *politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.*

22. Įstatymo 16 straipsnio 6 dalies 2 punkte nustatyta, kad *politine reklama nelaikomi politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politikų, politinių partijų, kandidatų veiklą, informacija, kuria neraginama nedalyvauti referendume, balsuoti už ar prieš referendumui teikiamo sprendimo priėmimą*. To paties straipsnio 3 punkte nustatyta, kad politine reklama nelaikomi *politinės kampanijos laikotarpiu per visuomenės informavimo priemones neatlygintinai, laikantis objektyvumo ir politinės kampanijos dalyvių lygiateisiškumo principų viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų skleidžiama informacija apie rinkimų programas.*

23. Įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad politinę reklamą draudžiama skleisti *pirmame periodinio spaudos leidinio puslapyje.*

24. VRK 2018 m. birželio 19 d. sprendimu Nr. Sp-75 patvirtintų Rekomendacijų dėl politinės reklamos skleidimo politinės kampanijos laikotarpiu (toliau – Rekomendacijos) 3.1 papunktyje numatyta, kad politine reklama nelaikoma *politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politikų, politinių partijų, kandidatų veiklą, susijusią su kandidato darbine ar nuolatinio pobūdžio visuomenine veikla, informacija, kuria nesiekiama paveikti rinkėjų motyvacijos balsuojant rinkimuose arba kurią skleidžiant nepropaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programos.*

25. 2021 m. balandžio 11 d. naujų Radviliškio rajono savivaldybės tarybos nario – mero rinkimų politinė kampanija prasidėjo 2020 m. lapkričio 12 d.

26. VRK 2021 m. liepos 12 d. raštu kreipėsi į Visuomenės informavimo etikos komisiją (toliau – VIEK) (reg. Nr. 2-576(7.9), prašydama pateikti kompetentingą nuomonę dėl 56 publikacijų vertinimo politinės reklamos aspektu.

27. 2021 m. rugsėjo 22 d. gautas VIEK atsakymas ir 2021 m. rugpjūčio 17 ir 31 d. posėdžių protokolų išrašai (reg. Nr. 1-1265(7.9) (VIEK atsakymo papildymas gautas 2021 m. spalio 6 d. (reg. Nr. 1-1332(7.9), kuriuose nurodoma, kad:

27.1. politine reklama laikytini 7 savaitraštyje „Radviliškio kraštas“ išspausdinti straipsniai.

Nr.	Pavadinimas, savaitraščio data	VIEK nuomonė
1.	„Tarybos nariui įsikišus žvyrkeliai nebus niokojami“, 2020 m. lapkričio 12–18 d.	„*Atkreipiamas dėmesys, jog publikacijos pavadinime yra minimas savivaldybės tarybos narys, ir jog šio politiko vaidmuo aprašomoje situacijoje yra akivaizdžiai pervertintas – vienas asmuo tokių klausimų išspręsti negali.*“
2.	„Ligoninės pastate sunkiems ligoniams uždrausta naudotis liftu“, 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d.	„*Atkreipiamas dėmesys, jog šioje publikacijoje G. Lipnevičius pristatomas kaip žmonėmis besirūpinantis savivaldybės politikas, sureikšminamas jo vaidmuo.*“
3.	„Privertė iš naujo asfaltuoti gatvę“, 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d.	„*Atkreipiamas dėmesys, jog ši publikacija yra iliustruota G. Lipnevičiaus fotonuotrauka ir jog publikacijoje yra pervertinamas jo vaidmuo parašomuose įvykiuose.*“
4.	„Įvažiuoti į kiemą – misija neįmanoma“, 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d.	„*Atkreipiamas dėmesys, jog šioje publikacijoje pasakojama kaip G. Lipnevičius sprendžia gyventojų problemas, jam priskiriamos atitinkamos galios.*“
5.	„Ar bus iš ko mokėti biudžetininkams atlyginimus?“, 2021 m. sausio 7–13 d.	„*Atkreipiamas dėmesys, jog ši publikacija paskelbta politinės kampanijos metu, joje pasakojama, kaip G. Lipnevičius rūpinasi biudžetinių įstaigų darbuotojais, publikacija iliustruota jo fotonuotrauka.*“
6.	„Prieš „vėjo malūnus“ sukilo rajono bendruomenės“, 2021 m. vasario 25 – kovo 3 d.	„*Atkreipiamas dėmesys, jog publikacijoje cituojamas G. Lipnevičiaus įrašas soc. tinkluose, kuris nelaikytinas oficialiu informacijos šaltiniu, pabrėžiamas jo statusas ir nepateikiama kitų oficialių asmenų nuomonė.*“
7.	„Savivaldybės vadovai atsibudo – svarstė, kaip padėti verslui“, 2021 m. kovo 11–17 d.	„*Atkreipiamas dėmesys, jog publikacijoje cituojamas tik G. Lipnevičius, nėra kitų pozicijų, jis yra giriamas.*“

27.2. VIEK nuomone, kitos VRK rašte nurodytos publikacijos, išskyrus užsakytą sveikinimą (plačiau šios išvados 30 punkte), nelaikytinos politine reklama.

28. Atsižvelgiant į Radviliškio SRK sprendimą (posėdžio protokolai Nr. P-7[9], Nr. P-9[10]) ir VIEK nuomonę, šios išvados 27.1 papunktyje nurodytos publikacijos, tyrimą atlikusių asmenų nuomone, laikytinos politine reklama. Taip pat, darbo grupės nuomone, lentelės 1, 3, 7 eilutėse nurodytų straipsnių anonsai, išspausdinti pirmuose savaitraščių puslapiuose, yra laikytini politine reklama, nes juose yra minimas ar netiesiogiai nurodomas G. Lipnevičius ir (ar) rinkimai. Rekomendacijų 7 papunktyje numatyta, kad *anonsų, kuriuose yra politinė reklama, skleidimui taikomi tokie patys reikalavimai kaip ir politinei reklamai.*

29. Rekomendacijų 4.9 papunktyje numatyta, kad rinkimų agitacijos laikotarpiu politine reklama laikoma, *kai pernelyg dažnai skelbiami sveikinimai valstybės švenčių, atmintinų dienų ar kitomis progomis, nepaisant to, kad atitinkami pareigūnas, kandidatas (politinė partija) minėtomis progomis sveikindavo ir anksčiau, ir (arba) sveikinime pateikiamas partijos logotipas ar kandidato nuotrauka, ir (arba) rinkimų šūkis, ir (arba) sveikinimą pasirašo kaip kandidatas, politinės kampanijos dalyvis ir pan.*

30. 2020 m. gruodžio 23–30 d. savaitraštyje „Radviliškio kraštas“ Nr. 52 (325) išspausdintas sveikinimas „Mielieji“. Politinės kampanijos laikotarpiu išspausdintas sveikinimas iliustruotas G. Lipnevičiaus nuotrauka, nurodytas užsakymo numeris (užs. Nr. 2020-20), tai yra sveikinimas užsakytas, be to, sveikinimas pasirašytas nurodant: „*Radviliškio rajono savivaldybės tarybos narys Gediminas Lipnevičius*“. Sveikinimas atitinka Rekomendacijų 4.9 papunktį, todėl yra laikytinas politine reklama. Pažymėtina, kad VIEK apmokėtą sveikinimą „Mielieji“ taip pat vertino kaip politinę reklamą.

31. Be pirmiau minėtų publikacijų, kurios, VIEK nuomone, laikytinos politine reklama (žr. 27.1 papunktį), tyrimą atlikusių asmenų nuomone, dar 6 straipsnius Radviliškio SRK pagrįstai pripažino politine reklama.

Nr.	Pavadinimas, savaitraščio data, puslapis	Darbo grupės nuomonė
1.	„Sužibėti bandę socialdemokratai vėl apsikvailino“, 2021 m. sausio 14–20 d., 1, 3 psl.	Straipsnyje, parengtame pagal Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2020 m. gruodžio 17 d. posėdyje aptartą Vyriausybės atstovo raštą savivaldybei dėl sprendimo dėl vaikų maitinimo projekto teisėtumo, kalbama apie rajono socialdemokratų organizuojamas politines akcijas ir parašų rinkimus bei nevykdomą prokuroro teikimą ir tarybos sprendimą dėl mokinių maitinimo paslaugų pirkimo. Perklausius tarybos posėdžio įrašą, matyti, kad jame apie gautą Vyriausybės atstovo raštą, be posėdžiui pirmininkaujančio asmens, kalbėjo tarybos nariai: K. Račkauskis (2:21–4:55), Z. Žvikienė

[9] VRK dokumentas registruotas 2021-03-30 Nr. 1-565(7.9)
[10] VRK dokumentas registruotas 2021-04-27 Nr. 1-713(7.9)

Nr.	Pavadinimas, savaitraščio data, puslapis	Darbo grupės nuomonė
		(5:12–8:06) ir G. Lipnevičius (8:12–9:36). Straipsnyje daug dėmesio skiriama G. Lipnevičiaus iškeltiems klausimams ir pastebėjimams, kurie nebuvo pagrindinis svarstomo klausimo objektas. Straipsnis iliustruotas Šiaulių apygardos prokuratūros Viešojo intereso skyriaus 2020 m. gegužės 29 d. atsakymo Gediminui Lipnevičiui nuotrauka. Po rašto nuotrauka nurodoma: „*Tik Tarybos nariui G. Lipnevičiui įsikišus buvo gautas prokuroro sprendimas trumpinti vaikų maitinimo sutarčių laiką*“. Straipsnio turinyje taip pat nurodoma, kad „*dar praėjusių metų gegužę, po G. Lipnevičiaus kreipimosi, buvo gautas raštas <...>*“. Tai rodo, kad straipsnyje akcentuojamas G. Lipnevičiaus vaidmuo, jam priskiriamos atitinkamos galios. Po išspausdinta kito kandidato į Radviliškio rajono merus K. Račkauskio nuotrauka pažymima: „*Prieš kiekvienus rinkimus socialdemokratas ir Kontrolės komiteto pirmininkas K. Račkauskis organizuoja parašų rinkimo vajus, tačiau jo iniciatyvos keliauja šuniui ant uodegos*“. Kaip matyti ir kaip jau buvo nurodyta pirmiau, publikacijoje ne tik akcentuojamas G. Lipnevičiaus vaidmuo, jam priskiriamos atitinkamos galios, bet kuriamas teigiamas kandidato G. Lipnevičiaus įvaizdis, akcentuojant jo rezultatyvius veiksmus, o kito kandidato iniciatyvos yra menkinamos. Viena straipsnio dalis pavadinta „Atsibudo prieš rinkimus“. Pirmame puslapyje išspausdintas straipsnio anonsas, kuriame kalbant apie rinkimus neigiamai minimas K. Račkauskis (kitas tarybos narys, kuris yra kandidatas į Radviliškio rajono merus): „*Rajono socialdemokratų surinkti gyventojų parašai keliaus į šiukšlių dėžę? Artėjant mero rinkimams rajono socialdemokratų vadas ir savivaldybės Tarybos Kontrolės komiteto pirmininkas Kazimieras Račkauskis organizavo parašų rinkimo akciją, kuri eina šuniui ant uodegos.*“ Išspausdinta maisto, tiekiamo mokykloje, nuotrauka, po ja pažymėta: „*mokinių maitinimas mokyklose tapo socialdemokratų rinkiminiu šou*“. Straipsnyje kelis kartus pabrėžiami rinkimai (straipsnio anonse pirmame puslapyje, straipsnio turinyje, po K. Račkauskio nuotrauka). Iš straipsnio matyti, kad G. Lipnevičius (kandidatas į merus) vaizduojamas kaip labai veiklus, daug galintis ar gebantis tarybos narys, netiesiogiai nurodoma, kad būtų tinkamas meras, o K. Račkauskis (kitas kandidatas į merus) parodomas kaip nesugebantis spręsti problemų, tuo keliamos abejonės, kad jis nebūtų pajėgus atlikti mero pareigas. Pažymėtina, kad straipsnis išspausdintas praėjus 4 savaitėms po Radviliškio rajono savivaldybės tarybos posėdžio.

Nr.	Pavadinimas, savaitraščio data, puslapis	Darbo grupės nuomonė
2.	„Politiko persekiotojai liko it musę kandę“, 2021 m. sausio 28 – vasario 3 d., 1, 3 psl.	Straipsnyje kalbama apie Šiaulių apygardos teismo sprendimą panaikinti baudą Gediminui Lipnevičiui dėl lankymosi Nakvynės namuose karantino metu. Trečiame puslapyje straipsnio pradžia (dalies pavadinimas) išspausdintas paryškintu šriftu „*Padėjo žmonėms – gavo baudą*“. Straipsnyje nurodoma, kad G. Lipnevičius rūpinasi savivaldybės gyventojais, išspausdinta kandidato nuotrauka, kuri buvo naudojama ir jo politinei reklamai. Po G. Lipnevičiaus nuotrauka rašoma: „*Aukštesnės instancijos teismas panaikino baudą G. Lipnevičiui, kuris karantino metu, gavęs prašymą, ėjo padėti žmonėms*“. Straipsnyje cituojamas G. Lipnevičius: „*Kadangi esu Radviliškio rajono savivaldybės tarybos narys ir daviau priesaiką ginti, atstovauti gyventojams, tą dariau ir darysiu.*“ Pirmame puslapyje paskelbtame straipsnio anonse du kartus minima G. Lipnevičius pavardė: „*Bauda panaikinta, o nuobaudą savo pareigą vykdžiusiam Tarybos nariui Gediminui Lipnevičiui skyrusi pareigūnė paskubėjo*“; „*Tarybos narys G. Lipnevičius, padėjęs nakvynės namų gyventojams, kol kas išteisintas*“. Straipsnis užbaigiamas nurodant: „*Ar Tarybos narys G. Lipnevičius netaps pirmuoju rajone, gavęs baudą dėl to, kad ėjo padėti likimo nuskriaustiems žmonėms, parodys laikas.*“ Kaip matyti, straipsnyje akcentuojami G. Lipnevičiaus geri darbai ir pagalba žmonėms, nežiūrint to, kad jam gali būti taikomos sankcijos, tokiu būdu kuriamas teigiamas jo įvaizdis.
3.	„Siūloma kompensuoti nuotolinio darbo išlaidas“, 2021 m. vasario 4–10 d., 3 psl.	Straipsnis apie G. Lipnevičiaus Radviliškio rajono savivaldybės administracijai ir tarybai teiktą pasiūlymą kompensuoti nuotolinio darbo išlaidas. Publikacijoje pateikiama, kad G. Lipnevičius rūpinasi pedagogais ir kitais biudžetinių įstaigų darbuotojais, dirbančiais nuotoliniu būdu. Straipsnio pradžioje išryškinamas G. Lipnevičiaus indėlis, kandidatas cituojamas. Straipsnyje pateikiama 5 asmenų (profsąjungos lyderių ir gimnazijų direktorių) nuomonė dėl išlaidų mokytojams, dirbantiems nuotoliniu būdu, kompensavimo – stiprinamas įspūdis, kad tai – labai gera idėja, puikus pasiūlymas. Straipsnyje nėra kitų tarybos narių nuomonės. Straipsnio pabaigoje nurodoma: „*Ar bus atsižvelgta į tarybos nario siūlymą ir apmokėta mokytojams bei kitų biudžetinių įstaigų darbuotojams už patiriamas išlaidas dėl nuotolinio darbo, informuosime kituose savaitraščio „Radviliškio kraštas“ numeriuose.*“. Publikacijoje išspausdintas 2021 m. vasario 2 d. G. Lipnevičiaus pasiūlymas – prašymas, skirtas Radviliškio rajono savivaldybės

Nr.	Pavadinimas, savaitraščio data, puslapis	Darbo grupės nuomonė
		tarybai, vicemerui ir administracijos direktorei. Pasiūlymą – prašymą pasirašė „*Visuomeninio komiteto UŽ GERESNĮ GYVENIMĄ VISIEMS grupės seniūnas, Radviliškio rajono savivaldybės Tarybos narys Gediminas Lipnevičius*“. Atkreiptinas dėmesys, kad G. Lipnevičius visuomeninio rinkimų komiteto, kuris jį kėlė kandidatu 2019 m. savivaldybių tarybų rinkimuose, pavadinimą „UŽ GERESNĮ GYVENIMĄ VISIEMS“ naudojo kaip rinkimų šūkį ir 2021 m. balandžio 11 d. naujų rinkimų į Radviliškio rajono savivaldybės tarybos narius – merus politinėje reklamoje. Atkreiptinas dėmesys į trumpą laiko tarpą tarp G. Lipnevičiaus pasiūlymo pateikimo (vasario 2 d.) ir savaitraščio išleidimo datos (vasario 4 d.). Primintina, kad savaitraštį leidžia G. Lipnevičiaus vadovaujama VšĮ Radviliškio rajono paramos centras. Viešai šis pasiūlymas-prašymas buvo skelbtas 2021 m. vasario 2 d. 17:17 val. socialinio tinklalapio „Facebook“ Gedimino Lipnevičiaus paskyroje. Įrašas socialiniame tinkle redaguotas 2021 m. kovo 28 d. – jis pažymėtas politinės reklamos žyma.
4.	„Gyventojų lūkesčių valdžia neišgirdo“, 2021 m. kovo 4–10 d., 1, 3 psl.	Straipsnyje kalbama apie Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 25 d. posėdžio metu svarstytą klausimą dėl Radviliškio rajono biudžeto patvirtinimo ir priimtą sprendimą šiuo klausimu. Straipsnyje akcentuojama, kad tarybos narys G. Lipnevičius siekė pristatyti pasiūlymus, kurie būtų įgyvendinti iš rajono biudžeto lėšų, tačiau jam nebuvo leista pabaigti. Publikacijoje kuriamas teigiamas G. Lipnevičiaus įvaizdis, išspausdintas jo pasiūlymų raštas, išryškinama, kad jam yra svarbūs gyventojų prašymai: „*Reaguodamas į gyventojų prašymus, Tarybos narys G. Lipnevičius pateikė platų pasiūlymų paketą, nuo rajono kelių ir daugiabučių kiemų remonto iki vienkartinės piniginės pagalbos gimusiems radviliškiečiams.*“ Pirmame puslapyje išspausdintas straipsnio anonsas ir iliustracija, kurioje yra keturių politinių partijų ir vieno visuomeninio komiteto logotipai bei maišo su pinigais paveikslėlis, po nuotrauka pažymėta: „*Svarstant biudžetą, tik nepartiniai Tarybos nariai, atstovaujantys visuomeniniam komitetui UŽ GERESNĮ GYVENIMĄ VISIEMS, pateikė pasiūlymus dėl Radviliškio rajono žmonių gerovės*“. Atkreiptinas dėmesys, kad G. Lipnevičius visuomeninio rinkimų komiteto, kuris jį kėlė kandidatu 2019 m. savivaldybių tarybų rinkimuose, pavadinimą „UŽ GERESNĮ GYVENIMĄ VISIEMS“, kuris publikacijos anonse (pirmame puslapyje) nurodytas didžiosiomis raidėmis, naudojo kaip rinkimų šūkį ir 2021 m. balandžio 11 d. naujų rinkimų į Radviliškio rajono savivaldybės tarybos narius – merus politinėje reklamoje.

Nr.	Pavadinimas, savaitraščio data, puslapis	Darbo grupės nuomonė
5.	„Taryboje – priekaištai direktorei dėl melo“, 2021 m. kovo 11–17 d., 2 psl.	Straipsnyje kalbama apie Radviliškio rajono savivaldybės tarybos posėdyje Radviliškio rajono savivaldybės strateginio veiklos plano patvirtinimo svarstymą. Straipsnyje akcentuojami Gedimino Lipnevičiaus iškelti klausimai administracijos direktorei, pažymima apie netinkamai sudėliotus prioritetus. Publikacijoje kuriamas teigiamas G. Lipnevičiaus įvaizdis, politinės kampanijos laikotarpiu išspausdintame straipsnyje nurodoma: „*beje, socialdemokratai, kaip ir "valstiečiai, konservatoriai ir "darbiečiai", prieš rinkimus žadėję "aukso kalnus", nesugebėjo pateikti nei vieno pasiūlymo - vienintelis Tarybos nario G. Lipnevičiaus vadovaujamas komitetas UŽ GERESNĮ GYVENIMĄ VISIEMS teikė siūlymus dėl gyventojų gerovės*“. Atkreiptinas dėmesys, kad G. Lipnevičius visuomeninio rinkimų komiteto, kuris jį kėlė kandidatu 2019 m. savivaldybių tarybų rinkimuose, pavadinimą „UŽ GERESNĮ GYVENIMĄ VISIEMS“, kuris publikacijoje nurodytas didžiosiomis raidėmis, naudojo kaip rinkimų šūkį ir 2021 m. balandžio 11 d. naujų rinkimų į Radviliškio rajono savivaldybės tarybos narius – merus politinėje reklamoje, kuri atlygintinai buvo skelbiama ir to paties laikraščio numerio 3 puslapyje. Straipsnis išspausdintas 2 puslapyje. Tame pačiame puslapyje yra kandidato užsakytas sveikinimas, pažymėtas kaip politinė reklama.
6.	„Mokyklose maisto dalinimas bus aiškesnis“, 2021 m. kovo 25–31 d., 1, 3 psl.	Straipsnis apie tarybos nario G. Lipnevičiaus pasiūlymus dėl maisto davinių dalinimo mokyklose tvarkos. Straipsnyje G. Lipnevičius pristatomas kaip mokiniais besirūpinantis ir į gyventojų prašymus atidžiai reaguojantis savivaldybės politikas. Straipsnyje išspausdinta nuotrauka – G. Lipnevičiaus prašymas Radviliškio rajono savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyriui, po kuriuo nurodoma, kad „*Švietimo įstaigų vadovai pažadėjo atsižvelgti į Tarybos nario G. Lipnevičiaus pasiūlymus*“. Straipsnyje nėra kitų tarybos narių komentarų, pateikiami mokyklų vadovų komentarai į G. Lipnevičiaus pasiūlymus. Straipsnio pabaigoje nurodoma: „*džiugu, kad tėveliai pasitiki Tarybos nariu bei savaitraščio „Radviliškio kraštas redakcija, <...>*“. Straipsnis išspausdintas 3 puslapyje, tame pačiame puslapyje yra kandidato užsakyta politinė reklama. Atkreiptinas dėmesys, kad dėl mokinių maitinimo buvo spausdinti straipsniai „Kodėl nevykdomas tarybos sprendimas dėl vaikų maitinimo?“ (2021 m. kovo 4–10 d. savaitraštis Nr. 9 (335) ir „Nemokamas vaikų maitinimas tampa pasityčiojimu“ (2021 m. kovo 11–17 d. savaitraštis Nr. 10 (336).

Nr.	Pavadinimas, savaitraščio data, puslapis	Darbo grupės nuomonė
		Pirmame puslapyje išspausdintame straipsnio anonse minimas G. Lipnevičius: „*Radviliškio rajono savivaldybės tarybos narys Gediminas Lipnevičius sulaukia nemažai mokinių tėvelių nusiskundimų bei prašymų padėti. Šį kartą tėveliai kreipėsi dėl švietimo įstaigose dalinamų maisto paketų.*“

32. Pagal Įstatymo 15 straipsnio 1 dalį *politinė reklama turi būti pažymėta nurodant lėšų šaltinį ir aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos.* To paties straipsnio 2 dalyje numatyta, kad *politinė reklama, nepažymėta pagal teisės aktų reikalavimus arba pažymėta nesilaikant teisės aktų reikalavimų, laikoma paslėpta politine reklama ir yra draudžiama. Už jos skleidimą taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė*. Straipsniai, nurodyti šios išvados 27.1 papunktyje ir 31 punkte, nebuvo pažymėti kaip politine reklama.

33. Atsižvelgiat į VIEK nuomonę ir įvertinus savaitraščio „Radviliškio kraštas“ straipsnius, darbo grupės nuomone, dalis straipsnių (42) yra įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie Radviliškio rajono savivaldybės tarybos narių veiklą; informacija, aktuali savivaldybės gyventojams, kurios skleidimu nepropaguojamas joks politinės kampanijos dalyvis, nesiekiama paveikti rinkėjų motyvacijos balsuojant rinkimuose, todėl, tyrimą atlikusių asmenų nuomone, politine reklama nelaikytini šie straipsniai:

33.1. *skelbti 2020 m. lapkričio 12–18 d.*:

33.1.1. „Savivaldybėje lėšos taškomos į kairę ir į dešinę“;

33.1.2. „Merui pabėgus į Seimą rajonas lieka praskolintas“;

33.1.3. „Skolose skęsta ir Radviliškio ligoninė“;

33.1.4. „Į plėtros tarybą – atlygis už paramą rinkimuose“;

33.1.5. „Baisogalos bei Pakiršinio gyventojams šiluma brangs“;

33.2. *skelbti 2020 m. lapkričio 19–25 d.*:

33.2.1. „Kambarių remontas – už aukso kainą“;

33.2.2. „Eibariškių parko pinigų įsisavinimo viražai“;

33.3. *skelbti 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d.*:

33.3.1. „V. Kudirkos progimnazijos darbuotojai susirgo koronavirusu“;

33.3.2. „Paramos maisto produktais gavėjai, dėmesio!“;

33.4. *skelbti 2020 m. gruodžio 3–9 d.*:

33.4.1. „Radviliškio rajone vėl bus „įsisavinami“;

33.4.2. „Radviliškyje – prabangus pirkinys“;

33.5. *skelbti 2020 m. gruodžio 10–16 d.*:

33.5.1. „Nei konteinerių, nei atliekų – tik sąskaitos“;

33.5.2. „Varnas varnui akies nekerta, arba kam atstovauja politikai“;

33.6. *skelbti 2020 m. gruodžio 17–22 d.*:

33.6.1. „Dėl neįgalumo ligoninės direktorius atleido iš darbo?“;

33.6.2. „Radviliškio valdantieji nusprendė – maisto privalėsime išmesti net 650 tonų?“;

33.6.3. „Iš valdžios – nauja mokesčių kilpa?“,

33.7. *skelbti 2020 m. gruodžio 23–30 d.*:

33.7.1. „Savivaldybės butų pirkimo „viražai“;

33.7.2. „Valstiečiai“ neišgirdo žemdirbių prašymo“;

33.7.3. „Teisėsauga tirs galimai vykdytą nusikalstamą veiką Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centre“;

33.8. „Kaimynai – šoke“, skelbtas 2020 m. gruodžio 31 – 2021 m. sausio 6 d.;

33.9. „Prieš tris dešimtmečius lietuviai prieš sovietinius tankus kūnais stojo ginti šalies laisvę“, skelbtas 2021 m. sausio 7–13 d.;

33.10. *skelbti 2021 m. sausio 14–20 d.*:

33.10.1. „Brangų butą savivaldybės administracijos direktorė iš savo darbuotojos šeimos jau įsigijo?“;

33.10.2. „Koks kipšas naktimis kaitina radiatorius?“;

33.10.3. „Parama maisto produktais pratęsta“;

33.11. „Savivaldybė grimzta į skolas, direktorė – linki ramybės“, skelbtas 2021 m. sausio 21–27 d.;

33.12. *skelbti 2021 m. sausio 28 – vasario 3 d.*:

33.12.1. „Kas Radviliškio rajone atsakingas už nepravažiuojamus kelius?“;

33.12.2. „Tarybos nariai užkirto kelią ligoninės paslaugų įkainių didinimui“;

33.12.3. „Administracijos ataskaita – be gyventojų problemų“;

33.13. „Ar bus Radviliškyje triukšmą mažinanti sienelė už „aukso“ kainą?“, skelbtas 2021 m. vasario 4–10 d.;

33.14. „Šniūraičių gyventojai iš administracijos direktorės pagalbos vis nesulaukia“, skelbtas 2021 m. vasario 11–17 d.;

33.15. *skelbti 2021 m. vasario 11–17 d.*:

33.15.1. „Administracijos naujas planas, tik neaišku, butai sau ar kitiems?“;

33.15.2. „Socialdemokratų vadas pagarsėjo pravaikštomis“;

33.15.3 „Nuo pirmadienio leista atsidaryti grožio salonams, ne maisto prekių parduotuvėms, vykdyti lauko prekybą“;

33.16. *skelbti 2021 m. vasario 18–24 d.*:

33.16.1. „Gyventojų problemos valdžiai – dzin“;

33.16.2. „Vyriausybė išgirdo verslininkų prašymą“;

33.16.3. „Radviliškyje puota bado metu“;

33.17. „Radviliškio rajone kuriama nauja verslo struktūra – „kišeniniai“ verslininkai“, skelbtas 2020 m. vasario 25 – kovo 3 d.;

33.18. *skelbti 2021 m. kovo 4–10 d.*:

33.18.1. „Kontrolės komitete išspręstų problemų nėra, nors dirbama korektiškai“,

33.18.2. „Kodėl nevykdomas tarybos sprendimas dėl vaikų maitinimo?“;

33.18.3. „Turtingiausiu taps Radviliškio ligoninės direktorius“;

33.18.4. „Nemokamas vaikų maitinimas tampa pasityčiojimu“;

33.18.5. „Kodėl lietuviai prieš „Stambulo konvenciją?“.

Dėl politine reklama laikytinų straipsnių kainos politinės reklamos įkainiais

34. Pagal Įstatymo 16 straipsnio 4 dalį, *politinės kampanijos laikotarpiu iki rinkimų ar referendumo galutinių rezultatų paskelbimo viešosios informacijos rengėjai ar skleidėjai politinę reklamą gali skleisti tik pagal visiems politinės kampanijos dalyviams vienodus įkainius ir sąlygas, pateiktus Vyriausiajai rinkimų komisijai ne vėliau kaip likus 30 dienų iki rinkimų ar referendumo dienos.*

35. VšĮ Radviliškio rajono paramos centras yra deklaravęs du laikraščio „Radviliškio kraštas“ įkainius, kurie galioja nuo 2018 m. rugsėjo 25 d.: „Tekstiniai nespalvoti psl.“ 0,42 Eur/ cm^2 ir „Tekstiniai spalvoti psl.“ 0,73 Eur/ $cm^{2.}$ Abiem atvejais nurodyta ta pati sąlyga „*Už tą pačią sumą talpiname facebook paskyroje „Radviliškio kraštas“ ir tinklalapyje* www.radviliškiokraštas.lt“.

36. Savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcija nenurodė straipsnių kainos politinės reklamos įkainiais, nors buvo prašyta pateikti. Be to, 2021 m. spalio 7 d. elektroniniu laišku buvo kreiptasi į savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakciją, klausiant, pagal kokias savaitraščio „Radviliškio kraštas“ puslapio ypatybes pritaikomi politinės reklamos įkainiai „Tekstiniai spalvoti psl.“ ir „Tekstiniai nespalvoti psl.“. Negavus atsakymo, 2021 m. spalio 15 d. savaitraščio redakcijai elektroniniu laišku priminta, kad laukiama informacijos, tačiau ji pateikta nebuvo.

36.1. Politine reklama laikytinų straipsnių, skelbtų spalvotuose savaitraščio „Radviliškio kraštas“ puslapiuose, kaina apskaičiuota taikant savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos VRK deklaruotą politinės reklamos įkainį „Tekstiniai spalvoti psl.“

37. Politine reklama laikytinų straipsnių apskaičiuota kaina politinės reklamos įkainiais pateikiama lentelėje.

Nr.	Pavadinimas, savaitraščio data	Puslapio numeris, straipsnio matmenys (cm)	Kaina (Eur)
1.	„Tarybos nariui įsikišus žvyrkeliai nebus niokojami“, 2020 m. lapkričio 12–18 d.	1 psl.: 10 x 10,5; 7 psl.: 26,5 x 17,5;	76,65; 338,54;
2.	„Ligoninės pastate sunkiems ligoniams uždrausta naudotis liftu“, 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d.	3 psl.: 26,5 x 16,8;	325,00;
3.	„Privertė iš naujo asfaltuoti gatvę“, 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d.	1 psl.: 15,7 x 8; 3 psl.: 26,5 x 11;	91,69; 212,80;
4.	„Įvažiuoti į kiemą – misija neįmanoma“, 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d.	3 psl.: 26,5 x 12,4;	239,88;
5.	Sveikinimas „Mielieji“, 2020 m. gruodžio 23–30 d.	2 psl.: 10,4 x 8,1;	61,50;
6.	„Ar bus iš ko mokėti biudžetininkams atlyginimus?“, 2021 m. sausio 7–13 d.	2 psl.: 26,5 x 28,7;	555,20;
7.	„Sužibėti bandę socialdemokratai vėl apsikvailino“, 2021 m. sausio 14–20 d.	1 psl.: 15,7 x 15,5; 3 psl.:26,5 x 28,5;	177,65; 551,33;
8.	„Politiko persekiotojai liko it musę kandę“, 2021 m. sausio 28 – vasario 3 d.	1 psl.:15,7 x 9,4; 3 psl.: 26,5 x 26;	107,73; 502,97
9.	„Siūloma kompensuoti nuotolinio darbo išlaidas“, 2021 m. vasario 4–10 d.	3 psl.: 26,5 x 27,5;	531,99;
10.	„Prieš „vėjo malūnus“ sukilo rajono bendruomenės“, 2021 m. vasario 25 – kovo 3 d.	3 psl.: 26,5 x 36,6;	708,03;
11.	„Gyventojų lūkesčių valdžia neišgirdo“, 2021 m. kovo 4–10 d.	1 psl.:16 x 9; 3 psl.: 26 x 22,5;	105,12; 427,05;
12.	„Savivaldybės vadovai atsibudo – svarstė, kaip padėti verslui“, 2021 m. kovo 11–17 d.	1 psl.: 15,7 x 12,7; 4 psl.: 26,5 x 19,5;	145,55; 377,23;
13.	„Taryboje – priekaištai direktorei dėl melo“, 2021 m. kovo 11–17 d.	2 psl.: 16 x 14;	163,52;
14.	„Mokyklose maisto dalinimas bus aiškesnis“, 2021 m. kovo 25–31 d.	1psl.: 15,7 x 9,8; 3psl.: 16 x 28;	112,32; 327,04;
		Iš viso	6 138,79

Dėl politinės kampanijos išlaidų

38. Pagal Įstatymo 14 straipsnio 1 dalį, *prasidėjus politinei kampanijai, visos politinės kampanijos išlaidos gali būti apmokamos tik iš politinės kampanijos sąskaitoje esančių lėšų*.

39. Darbo grupei nepavyko nustatyti, kas apmokėjo sveikinimą „Mielieji“ (skelbtą 2020 m. gruodžio 23–30 d.), kadangi nei Gediminas Lipnevičius, nei savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcija šios informacijos nepateikė. Pagal G. Lipnevičiaus pateiktą Politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ir ją pagrindžiančius dokumentus, nenustatyta, kad užsakytas sveikinimas buvo apmokėtas iš politinės kampanijos sąskaitos.

40. Pagal Įstatymo 14 straipsnio 4 dalies 1 punktą, *politinės kampanijos išlaidomis pripažįstamos politinės kampanijos dalyvio politinės kampanijos laikotarpiu turėtos išlaidos ir*

prisiimti įsipareigojimai, skirti politinei reklamai ar kitai agitacinei medžiagai gaminti ar platinti bet kokiomis visuomenės informavimo priemonėmis ar bet kokiu kitu viešu būdu.

41. Įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad *visos politinės kampanijos pajamos, išlaidos ar prisiimti finansiniai įsipareigojimai registruojami politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje*, o 7 dalyje nustatyta, kad *politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nurodomos visos politinės kampanijos pajamos ir išlaidos bei prisiimti įsipareigojimai (pagal išlaidų grupes)*.

42. Pripažinus šios išvados 37 punkte nurodytus straipsnius (14) politine reklama, išlaidos politinės reklamos įkainiais laikytinos Gedimino Lipnevičiaus 2021 m. balandžio 11 d. naujų Radviliškio rajono savivaldybės tarybos nario mero rinkimų politinės kampanijos išlaidomis (6 138,79 Eur).

43. Pagal Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščio užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinto 2016 m. gegužės 18 d. VRK sprendimu Nr. Sp-51) 58 punktą, *Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis žiniaraštyje nenurodė politinės kampanijos pajamų ar išlaidų (ar jų dalies), arba pripažinusi, kad politinės kampanijos dalyviui buvo perduoti daiktai, suteiktos paslaugos laikytini politinės kampanijos pajamomis ar išlaidomis, papildo žiniaraštį, jame nurodydama Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintas politinės kampanijas pajamas ar išlaidas.*

44. Pagal Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinto 2016 m. birželio 9 d. VRK sprendimu Nr. Sp-82) 30 punktą, *Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis nenurodė politinės reklamos (ar jos dalies), papildo dalyvio ataskaitą dėl politinės reklamos paskleidimo ir jos finansavimo šaltinių, nurodydama joje Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintą politinę reklamą, kurios politinės kampanijos dalyvis nenurodė šioje ataskaitoje.*

45. Pagal Įstatymo 23 straipsnio 1 dalį šiurkščiais šio įstatymo pažeidimais laikoma: *jeigu politinės kampanijos dalyvio išlaidos nedeklaruotai politinei reklamai arba nedeklaruotos politinės kampanijos išlaidos sudaro 10 ar daugiau procentų nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio* (6 punktas); *paslėptos politinės reklamos skleidimas, jeigu išlaidos paslėptai politinei reklamai sudaro 10 ar daugiau procentų nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio* (9 punktas).

46. Išsikėlęs kandidatas Gediminas Lipnevičius galėjo išleisti 31 000 Eur. Nustatyta, kad išlaidos paslėptai politinei reklamai yra 6 138,79 Eur, tai yra išlaidos paslėptai ir nedeklaruotai politinei reklamai sudaro 19,80 proc. nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio.

47. Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 39 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad *pasibaigus politinės kampanijos laikotarpiui, Vyriausioji rinkimų komisija grąžina rinkimų užstatus juos*

sumokėjusioms partijoms, rinkimų komitetams ar išsikėlusiems kandidatams į savivaldybės tarybos narius – merus, jeigu: kandidatai nepažeidė šio įstatymo 6 straipsnio arba šiurkščiai nepažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (2 punktas).

48. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 92 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatyme, rinkimų įstatymuose ir Lietuvos Respublikos referendumo įstatyme nustatytų politinės reklamos skleidimo reikalavimų nesilaikymas užtraukia baudą viešosios informacijos rengėjų ar skleidėjų vadovams arba kitiems už viešosios informacijos skleidimą ar visuomenės informavimo priemonės turinį atsakingiems asmenims nuo trijų šimtų iki vieno tūkstančio keturių šimtų penkiasdešimt eurų*. Teisę surašyti administracinių nusižengimų protokolą už šiuos pažeidimus turi VRK pirmininkas ir šios komisijos nariai ar VRK pirmininko įgalioti valstybės tarnautojai.

Dėl nemokamai dalytų savaitraščio numerių vertinimo rinkėjų papirkimo aspektu

49. Pagal 2021 m. balandžio 2 d. pranešime (VRK reg. Nr. 1-589(7.9) gautą informaciją, sausio mėn. pabaigoje – vasario mėn. pradžioje du kartus iš eilės gyventojams į pašto dėžutes buvo įmestas savaitraštis „Radviliškio kraštas“ (Nr. 51, Nr. 52. ir Nr 5). Kartu su pranešimu pateiktose nuotraukose matoma, kad prie laikraščio yra prisegta reklaminė skrajutė, kuria skatinama užsisakyti laikraščio prenumeratą, taip pat skrajutėje nurodoma, kad pridedamas laikraščio pavyzdys.

50. Pranešime nurodyta: „*apie tai, kad minėtas laikraštis buvo nemokamai dalinamas visame Radviliškio mieste ir rajone, rašė Facebook grupės „Kas vyksta Radviliškyje“ nariai. Jie nurodė sausio ir vasario mėnesiais gavę spalio, lapkričio ir gruodžio mėnesiais leistus minėto savaitraščio egzempliorius*“. Patikrinus privačioje Facebook grupėje „Kas vyksta Radviliškyje“ 2021 m. vasario 23 d. įrašą, matoma paskelbta nuotrauka ir antraštė „*Ačiū už laikraštį, dabar žinosiu, kas vyko prieš 13 dienų*“[11] Nuotraukoje matomas savaitraštis „Radviliškio kraštas“ su pridėta reklamine prenumeratos skrajute. Matoma, kad nuotraukoje užfiksuotas 2021 m. vasario 4–10 d. savaitraščio numeris Nr. 5 (331). Po nuotrauka yra įrašyti 38 komentarai. Tyrimo apimtyje reikšmingi komentarai (kalba netaisyta): „*Sakot pries 13 dienu? As sausi gavau spalio menesio“, „Ir vel šiukšles mėto į pašto dežutes.“, „Dovanos!!! “, „Aš gavau prieš mėnesį leista laikraštį Bet džiaugiuosi, tegul neša , tėvai turi su kuom pečių kūrenti o skaityti niekas jo neskaito.“, „Ponas Lipnevičius ruošiasi mero rinkimams ir vis laikas nuo laiko primena apie save. Jei darbais Radviliškiui negali pasigirti, tai belieka senais laikraščiais pasidalyti.“, „ visi gavę galėtų parašyti rinkimų komisijai, tai rinkėjų papirkinėjimas “, „Prakurom“, „arba langus pravalyt“, „O kur jiems dėti tą makulatūrą“, „Ačiū,kad atneša ir dar už dyką ir ko čia pykti.“, „Visos naujienos būna pasenę kam reikia prakuram*

[11] https://www.facebook.com/groups/kasvykstaradviliskyje/posts/436211867690202 (įrašas matomas tik grupės nariams)

o kam nereikia tai užpildom popieriaus kontenerius“, „Man prieš savaitę atnešė lapkričio gruodzio“, „Prikisa į pašto dėžutę visokio šlamšto“, „Jo ,atsibudo jau,mat leido dirbt ,vel pilnos dez.reklamos,“, „Aš tik dėkoju už laikroštį“, „Atneškite ir man“.

51. Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *prasidėjus rinkimų politinei kampanijai, tai yra nuo rinkimų datos paskelbimo iki šio įstatymo nustatyto rinkimų agitacijos kampanijos laikotarpio pabaigos, taip pat rinkimų dieną draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai pirkti rinkėjų balsus, dovanomis, paslaugomis ar kitokiu atlyginimu skatinti rinkėją ar rinkimų teisę turintį asmenį dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą numatomą kelti kandidatu ar numatantį išsikelti kandidatu į savivaldybės tarybos narius – merus asmenį, kandidatą arba kandidatų sąrašą, taip pat žadėti už balsavimą atsilyginti rinkėjams po rinkimų turint tikslą paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų ar kandidatų arba numatomų kelti kandidatais asmenų ir taip trukdyti piliečiams įgyvendinti rinkimų teisę.*

52. To paties straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *Rinkėjų papirkimu nelaikomas spausdintos medžiagos (veiklos ar rinkimų programos, biografijos ar kitokių informacinio turinio lankstinukų, kalendorių, atvirukų, lipdukų), pažymėtos politinės partijos (toliau – partija), visuomeninio rinkimų komiteto (toliau – rinkimų komitetas), kandidatų sąrašo, kandidato ar asmens, numatomo kelti ar numatančio išsikelti kandidatu į savivaldybės tarybos narius – merus, simbolika, neatlygintinas platinimas.*

53. VRK 2017 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. Sp-47 patvirtinto Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo 4 punkte numatyta, kad *rinkėjų papirkimas – tai trukdymas asmeniui, prasidėjus rinkimų (referendumo) politinei kampanijai, tai yra nuo rinkimų (referendumo) datos paskelbimo iki Rinkimų įstatymuose ar Referendumo įstatyme nustatyto rinkimų (referendumo) agitacijos kampanijos laikotarpio pabaigos, taip pat agitacijos draudimo laikotarpiu ir rinkimų (referendumo) dieną, realizuoti savo teisę rinkti arba būti išrinktam, kuris gali pasireikšti: dovanų ar kitokio atlyginimo rinkėjams teikimu, skatinant rinkėją (rinkėjus) dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose (referendume) ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį, kurį numatoma kelti kandidatu, kandidatą arba kandidatų sąrašą* (4.2 papunktis); rinkėjo palenkimu už jam pačiam ar kitiems asmenims duodamus ar žadamus pinigus ar kitokias materialines vertybes bei tokio pobūdžio paslaugas ar lengvatas balsuoti už ar prieš konkrečią politinę partiją, visuomeninį rinkimų komitetą, kandidatą arba asmenį, kurį planuojama kelti kandidatu (4.4 papunktis).

54. VRK 2017 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. Sp-47 patvirtintose Metodinėse rekomendacijose apibrėžiama:

54.1. *Dovanos ar kitoks atlyginimas – kaip turtinė nauda (materialinių išlaidų išvengimas), kuri gali būti suprantama tiek kaip materialios, tiek kaip nematerialios turtinės vertybės (pavyzdžiui,*

pinigai, buities reikmenys, tam tikri mokami darbai, turtinės teisės, paprastai mokami intelektinės veiklos rezultatai, paprastai mokamo pobūdžio paslaugos, koncertai, kiti mokamo pobūdžio kultūriniai renginiai ir pan.).

54.2. *Suteikimas – kaip bet koks materialios ar nematerialios turtinės naudos (dovanų, paslaugų ar kitokio atlyginimo) perdavimas kitam asmeniui arba sąlygų ja pasinaudoti sudarymas. Skatinti rinkėją dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį – kaip poveikio rinkėjui arba asmeniui, kurio likimu, gerove, interesų patenkinimu suinteresuotas rinkėjas, darymas.*

55. 2021 m. birželio 1 d. VRK su paklausimais kreipėsi į savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakciją (reg. Nr. 2-510(7.9) ir kandidatą Gediminą Lipnevičių (reg. Nr. 2-511(7.9) dėl nemokamai dalytų savaitraščio „Radviliškio kraštas“ numerių.

56. 2021 m. birželio 9 d. gautas savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos raštas (skundas) (reg. Nr. 1-909(7.9), kuriame nurodoma:

56.1. „*pagal 2021-06-01 gautą informaciją iš VRK dėl galimai reklaminės kampanijos dovanojant iki metų senumo laikraščius, griežtai nesutinkame, kad tai buvo kurio nors kandidato reklaminės kampanijos dalis. Skunde minimi savaitraščio numeriai išleisti praeitais metais gruodžio 17 ir 23 dienomis.*“

56.2. „*Savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcija, kaip ir visada, senus laikraščius išdalija gyventojams. Ir taip jau daugelį metų. Dalijami laikraščiai iki metų senumo (nauji nedalijami).*“

56.3. „*Prie savaitraščio numerių, grąžintų iš prekybos vietų, redakcijos darbuotojai prisega lapelius su prenumeratos kainomis, įsigijimo vietomis ir išplatina Radviliškio rajono gyventojams rinkodaros tikslais (pridedame reklamos pavyzdžio nuotrauką). Jokių politinių reklaminių akcijų nedarėme ir neplanavome daryti.*“

56.4. „*Nemokami laikraščių dalinimai gyventojams nėra ir nebuvo Gedimino Lipnevičiaus ar kokio kito kandidato, minimo laikraščiuose, rinkiminė kampanija ar jos dalis. Tai buvo tik pavyzdžiai, kaip atrodo savaitraštis.*“

56.5. „*Kadangi kandidatas į Radviliškio rajono merus G. Lipnevičius prieš rinkimus nuo įstaigos veiklos nusišalino, apie šį redakcijos rinkodaros sprendimą nieko nežinojo.*“

56.6. „*Radviliškio rajono gyventojai yra įpratę gauti kitų Radviliškio rajone leidžiamų savaitraščių, tokių kaip „Radviliškio naujienos“ ir „Visuomenės balsas“ naujausius numerius. Gyventojai buvo pasipiktinę, jog mūsų redakcija dalijo ne naujus, o tik senus, beverčius laikraščius.*“

57. 2021 m. birželio 9 d. gautuose G. Lipnevičiaus atsakymuose (reg. Nr. 1-910(7.9), 1-916(7.9) nurodoma: *Aš, Gediminas Lipnevičius, buvęs kandidatas į Radviliškio rajono merus, informuoju VRK, jog nieko apie savaitraščio „Radviliškio kraštas“ senų numerių nemokamą*

dalinimą nežinojau, nieko neprašiau, nieko neužsakiau, Radviliškio rajono gyventojams nevežiojau ir nedalinau. Kaip ir kiekvienų rinkimų metu, nuo įstaigų veiklų rinkiminiu laikotarpiu nusišalinu.“

58. Tyrimo metu savaitraščio „Radviliškio kraštas“ buvo teiraujamasi: „Ar priimdami sprendimą nemokamai dalinti savaitraščio „Radviliškio kraštas“ numerius įvertinote, kad tuo metu vyko politinė kampanija ir savaitraščio „Radviliškio kraštas“ savininko planus dalyvauti vykstančiuose rinkimuose?“ ir „Kodėl buvo pasirinkta savaitraščius išdalyti būtent tuo metu?“ Pagal savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos atsakymą, prieš neatlygintinai išdalijant laikraščius, nebuvo vertinamas politinės kampanijos laikotarpis, nes „*Dalis iš prekybos vietų grąžinamų neparduotų „Radviliškio krašto“ egzempliorių yra saugomi redakcijos patalpose ir ne vienerius metus panaudojami savireklamai, nepriklausomai nuo to, vyksta ar nevyksta kokios nors politinės kampanijos <...> Prie laikraščio egzempliorių buvo prisegtos kortelės, kokiu būdu ir kur jį užsiprenumeruoti, tad savaitraštis buvo dalinamas išimtinai prenumeratos skatinimo (savireklamos) tikslais <...> Kaip jau minėta, šis prenumeratos reklamos būdas – dalinti neparduotus laikraščius rajono gyventojams – buvo taikomas ir anksčiau, ne tik rinkimų metu, todėl kaltinimai organizavus politinę reklamą yra pritempti ir nepagrįsti faktinėmis aplinkybėmis.*“

59. Pagal tyrimo metu surinktus duomenis nustatyta, kad nemokamai buvo išdalinta mažiausiai 3 skirtingi savaitraščio „Radviliškio kraštas“ numeriai (2020 m. numeriai 51 ir 52 ir 2021 m. numeris 5). Savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos 2021 m. liepos 5 d. atsakyme (reg. Nr. 1-1010(7.9) nurodoma, kad „*Taip pat ir skunde minimais atvejais Radviliškio rajono gyventojams nemokamai buvo dalinami kelių mėnesių senumo savaitraščio „Radviliškio kraštas“ egzemplioriai. Šie egzemplioriai nemokamai buvo dalinami 2020 m. sausio, vasario, kovo ir t.t. mėnesiais, o 2021 m. sausio, gegužės, birželio bei liepos mėnesiais visame Radviliškio rajone*.“

60. Pagal savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos atsakymą nėra galima tiksliai nustatyti, kurie savaitraščio numeriai buvo nemokamai dalyti Radviliškio gyventojams, kada ir kur buvo dalyti. Pagal 2021 m. liepos 5 d. savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos pateiktus duomenis (reg. Nr. 1-1010(7.9), „*išdalinta keli šimtai egzempliorių savaitraščių*“, juos (neatlygintinai) Radviliškio rajono gyventojams į pašto dėžutes išdalijo atsakyme neįvardinti savanoriai. 2021 m. spalio 7 d. elektroniniu laišku buvo kreiptasi į savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakciją, klausiant, kokiu pagrindu „*neparduotus laikraščius rajono gyventojams platino savanoriai nemokamai*“, kiek savanorių platino laikraščius bei kas sieja juos ir savaitraščio redakciją, G. Lipnevičių. Negavus atsakymo, 2021 m. spalio 15 d. savaitraščio redakcijai elektroniniu laišku priminta, kad laukiama informacijos, tačiau ji pateikta nebuvo.

61. Savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos buvo teiraujamasi, ar: „*Ar savaitraščio tiražas yra pastovaus dydžio? Ar tiražas tam tikrų nemokamai dalintų numerių buvo padidintas, numatant prenumeratos reklamą? Jei tiražas buvo padidintas, nurodykite kiek jis padidėjo*.“

Savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos atsakyme nurodoma, kad: „*Savaitraščio platinimo rajono gyventojams metu tiražas išliko toks pat, nes, kaip jau buvo minėta, buvo dalijami kelių mėnesių senumo laikraščio egzemplioriai*.“

62. Savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos atsakyme nurodyta, kad „*Vienas savaitraščio egzempliorius kainuoja parduotuvėje 0,39 cnt. su PVM pas platintojus nuo 0,32 iki 0,37eur.*“ Savaitraščio pirmajame puslapyje yra nurodoma „Kaina 0,39 Eur“, o paskutiniame puslapyje nurodoma: „*Leidėjas: „VšĮ Radviliškio rajono paramos centras įm. k. <...> Direktorius Gediminas Lipnevičius <...> Redakcijos nuomonė ne visada sutampa su straipsnių autorių nuomone. Už straipsnio, informacinio pranešimo ar skelbimo turinį atsako autorius*“.

63. Tyrimo metu nebuvo gauta duomenų, kad 2021 m. sausio, vasario mėnesiais (politinės kampanijos metu) Radviliškio gyventojai nemokamai būtų gavę naujų savaitraščio „Radviliškio kraštas“ numerių. Pagal turimus duomenis, gyventojai 2021 m. vasario 23 d. gavo 2021 m. vasario 4–10 d. laikraščio numerį (5), nors tuo metu jau buvo išleistas 2021 m. vasario 18–24 d. numeris (7).

64. Vertinant surinktus duomenis, nenustatyta, kad rinkėjai būtų gavę einamosios savaitės aktualių leidinių, kuriuos galėtų ir (ar) norėtų įsigyti, todėl nelaikytina, kad išdalijus senus numerius, jiems būtų suteikta nauda.

65. Išanalizavus 2020 m. gruodžio 17–22 d. savaitraštį Nr. 51 (324), 2020 m. gruodžio 23–30 d. savaitraštį Nr. 52 (325) bei 2021 m. vasario 4–19 d. savaitraštį Nr. 5 (331), nustatyta:

65.1. savaitraštį sudaro 16 puslapių;

65.2. savaitraščių tiražas nesiskiria nuo įprastinio – 3 500 egz.;

65.3. 2020 m. gruodžio 23–30 d. savaitraščio Nr. 52 (325) antrame puslapyje yra išspausdintas G. Lipnevičiaus sveikinimas „Mielieji“, yra jo nuotrauka, užsakymo numeris, sveikinimą pasirašo kaip „*Radviliškio rajono savivaldybės tarybos narys Gediminas Lipnevičius*“. Tame pačiame puslapyje yra išspausdintos politinės kampanijos dalyvių Mindaugo Pauliuko (nuo 2021 m. vasario 10 d. jį pakeitė ir politinės kampanijos dalyvio statusą įgijo A. Gaidžiūnas) ir Kazimiero Račkauskio sveikinimai, pažymėti kaip politinė reklama. Kituose dviejuose savaitraščio numeriuose užsakytos G. Lipnevičiaus ar kitų politinės kampanijos dalyvių politinės reklamos nėra.

66. Įvertinus surinktą informaciją, nustatyta:

66.1. savaitraščio „Radviliškio kraštas“ numeriai dalyti savireklamos tikslais prisegant korteles apie prenumeratos sąlygas;

66.2. nėra duomenų, kad savaitraštį būtų dalijęs kandidatas Gedminas Lipnevičius ar laikraštis buvo dalijamas su kandidato G. Lipnevičiaus politinės reklamos gaminiais;

66.3. yra žinoma apie dalytus ***senus*** savaitraščio numerius ir nėra duomenų, kad buvo dalijami paskutiniai išleisti (***nauji***) savaitraščių numeriai, kuriuose skelbiamos aktualios naujienos;

66.4. dalijamų savaitraščių tiražas ar apimtis (puslapių skaičius) nebuvo padidinti.

67. Darbo grupės nuomone, dalijant senus savaitraščio numerius, nebuvo suteikta naudos rinkėjui ir tokiu būdu rinkėjai nebuvo skatinami dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (ar) balsuoti už kandidatą G. Lipnevičių.

68. Atsižvelgiant į tai, platintų senų savaitraščio „Radviliškio kraštas“ numerių (2020 m. gruodžio 17–22 d. savaitraštis Nr. 51 (324), 2020 m. gruodžio 23–30 d. savaitraštis Nr. 52 (325) bei 2021 m. vasario 4–19 d. savaitraštis Nr. 5 (331) dalijimas Radviliškio ir Radviliškio rajono gyventojams nelaikytinas rinkėjų papirkimu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

1. Netenkinti savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos 2021 m. birželio 10 d. skundo dėl Radviliškio SRK posėdžių protokolinių sprendimų (2021 m. kovo 24 d. Nr. P-7 ir 2021 m. balandžio 19 d. Nr. P-9) iš dalies ir politine reklama pripažinti šiuos straipsnius:

1.1. „Tarybos nariui įsikišus žvyrkeliai nebus niokojami“ (1, 7 psl.), 2020 m. lapkričio 12–18 d.;

1.2. „Ligoninės pastate sunkiems ligoniams uždrausta naudotis liftu“ (3 psl.), 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d.;

1.3. „Privertė iš naujo asfaltuoti gatvę“ (1, 3 psl.), 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d.;

1.4. „Įvažiuoti į kiemą – misija neįmanoma“ (3 psl.), 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d.;

1.5. Sveikinimą „Mielieji“ (2 psl.), 2020 m. gruodžio 23–30 d.;

1.6. „Ar bus iš ko mokėti biudžetininkams atlyginimus?“ (2 psl.), 2021 m. sausio 7–13 d.;

1.7. „Sužibėti bandę socialdemokratai vėl apsikvailino“ (1, 3 psl.), 2021 m. sausio 14–20 d.;

1.8. „Politiko persekiotojai liko it musę kandę“ (1, 3 psl.), 2021 m. sausio 28 – vasario 3 d.;

1.9. „Siūloma kompensuoti nuotolinio darbo išlaidas“ (3 psl.), 2021 m. vasario 4–10 d.;

1.10. „Prieš „vėjo malūnus“ sukilo rajono bendruomenės“ (3 psl.), 2021 m. vasario 25 – kovo 3 d.;

1.11. „Gyventojų lūkesčių valdžia neišgirdo“ (1, 3 psl.), 2021 m. kovo 4–10 d.;

1.12. „Savivaldybės vadovai atsibudo – svarstė, kaip padėti verslui“ (1, 4 psl.), 2021 m. kovo 11–17 d.;

1.13. „Taryboje – priekaištai direktorei dėl melo“ (2 psl.), 2021 m. kovo 11–17 d.;

1.14. „Mokyklose maisto dalinimas bus aiškesnis“ (1, 3 psl.), 2021 m. kovo 25–31 d.

2. Tenkinti savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos 2021 m. birželio 10 d. skundą dėl Radviliškio SRK posėdžių protokolinių sprendimų iš dalies, naikinti Radviliškio SRK posėdžių protokolinių sprendimų (2021 m. kovo 24 d. Nr. P- 7 ir 2021 m. balandžio 19 d. Nr. P-9) dalį ir politine reklama nepripažinti šių straipsnių:

2.1. Savivaldybėje lėšos taškomos į kairę ir į dešinę“, 2020 m. lapkričio 12–18 d.;

2.2. „Merui pabėgus į Seimą rajonas lieka praskolintas“, 2020 m. lapkričio 12–18 d.;

2.3. „Skolose skęsta ir Radviliškio ligoninė“, 2020 m. lapkričio 12–18 d.;

2.4. „Į plėtros tarybą – atlygis už paramą rinkimuose“, 2020 m. lapkričio 12–18 d.;

2.5. „Baisogalos bei Pakiršinio gyventojams šiluma brangs“, 2020 m. lapkričio 12–18 d.;

2.6. „Kambarių remontas – už aukso kainą“, 2020 m. lapkričio 19–25 d.;

2.7. „Eibariškių parko pinigų įsisavinimo viražai“, 2020 m. lapkričio 19–25 d.;

2.8. „V. Kudirkos progimnazijos darbuotojai susirgo koronavirusu“, 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d.;

2.9. „Paramos maisto produktais gavėjai, dėmesio!“, 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d.;

2.10. „Radviliškio rajone vėl bus „įsisavinami“, 2020 m. gruodžio 3–9 d.;

2.11. „Radviliškyje – prabangus pirkinys“, 2020 m. gruodžio 3–9 d.;

2.12. „Nei konteinerių, nei atliekų – tik sąskaitos“, 2020 m. gruodžio 10–16 d.

2.13. „Varnas varnui akies nekerta, arba kam atstovauja politikai“, 2020 m. gruodžio 10–16 d.;

2.14. „Dėl neįgalumo ligoninės direktorius atleido iš darbo?“, 2020 m. gruodžio 17–22 d.;

2.15. „Radviliškio valdantieji nusprendė – maisto privalėsime išmesti net 650 tonų?“, 2020 m. gruodžio 17–22 d.;

2.16. „Iš valdžios – nauja mokesčių kilpa?“, 2020 m. gruodžio 17–22 d.;

2.17. „Savivaldybės butų pirkimo „viražai“, 2020 m. gruodžio 23–30 d.;

2.18. „Valstiečiai“ neišgirdo žemdirbių prašymo“, 2020 m. gruodžio 23–30 d.;

2.19. „Teisėsauga tirs galimai vykdytą nusikalstamą veiką Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centre“, 2020 m. gruodžio 23–30 d.;

2.20. „Kaimynai – šoke“, 2020 m. gruodžio 31 – 2021 m. sausio 6 d.;

2.21. „Prieš tris dešimtmečius lietuviai prieš sovietinius tankus kūnais stojo ginti šalies laisvę“, 2021 m. sausio 7–13 d.;

2.22. „Brangų butą savivaldybės administracijos direktorė iš savo darbuotojos šeimos jau įsigijo?“, 2021 m. sausio 14–20 d.;

2.23. „Koks kipšas naktimis kaitina radiatorius?“, 2021 m. sausio 14-20 d.;

2.24. „Parama maisto produktais pratęsta“, 2021 m. sausio 14–20 d.;

2.25. „Savivaldybė grimzta į skolas, direktorė – linki ramybės“, 2021 m. sausio 21–27 d.;

2.26. „Kas Radviliškio rajone atsakingas už nepravažiuojamus kelius?“, 2021 m. sausio 28 – vasario 3 d.;

2.27. „Tarybos nariai užkirto kelią ligoninės paslaugų įkainių didinimui“, 2021 m. sausio 28 – vasario 3 d.;

2.28. „Administracijos ataskaita – be gyventojų problemų“, 2021 m. sausio 28 – vasario 3 d.;

2.29. „Ar bus Radviliškyje triukšmą mažinanti sienelė už „aukso“ kainą?“, 2021 m. vasario 4–10 d.;

2.30. „Šniūraičių gyventojai iš administracijos direktorės pagalbos vis nesulaukia“, 2021 m. vasario 11–17 d.;

2.31. „Administracijos naujas planas, tik neaišku, butai sau ar kitiems?“, 2021 m. vasario 11–17 d.;

2.32. „Socialdemokratų vadas pagarsėjo pravaikštomis“, 2021 m. vasario 11–17 d.;

2.33. „Nuo pirmadienio leista atsidaryti grožio salonams, ne maisto prekių parduotuvėms, vykdyti lauko prekybą“, 2021 m. vasario 11–17 d.;

2.34. „Gyventojų problemos valdžiai – dzin“, 2021 m. vasario 18–24 d.;

2.35. „Vyriausybė išgirdo verslininkų prašymą“, 2021 m. vasario 18–24 d.;

2.36. „Radviliškyje puota bado metu“, 2021 m. vasario 18–24 d.;

2.37. „Radviliškio rajone kuriama nauja verslo struktūra – „kišeniniai“ verslininkai“, 2020 m. vasario 25 – kovo 3 d.;

2.38. „Kontrolės komitete išspręstų problemų nėra, nors dirbama korektiškai“, 2021 m. kovo 4–10 d.;

2.39. „Kodėl nevykdomas tarybos sprendimas dėl vaikų maitinimo?“, 2021 m. kovo 4–10 d.;

2.40. „Turtingiausiu taps Radviliškio ligoninės direktorius“, 2021 m. kovo 4–10 d.;

2.41. „Nemokamas vaikų maitinimas tampa pasityčiojimu“, 2021 m. kovo 4–10 d.;

2.42. „Kodėl lietuviai prieš „Stambulo konvenciją?“, 2021 m. kovo 4–10 d.

3. Pripažinti paslėpta politine reklama 1 punkte nurodytus straipsnius.

4. Nepripažinti rinkėjų papirkimu savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos savireklamos tikslais platintų senų savaitraščio „Radviliškio kraštas“ numerių (2020 m. gruodžio 17–22 d. savaitraštis Nr. 51 (324), 2020 m. gruodžio 23–30 d. savaitraštis Nr. 52 (325) bei 2021 m. vasario 4–19 d. savaitraštis Nr. 5 (331) dalijimo Radviliškio ir Radviliškio rajono gyventojams.

5. Pripažinti išsikėlusio kandidato Gedimino Lipnevičiaus 2021 m. balandžio 11 d. naujų Radviliškio rajono savivaldybės tarybos nario – mero rinkimų politinės kampanijos išlaidomis (6 138,79 Eur) nustatytą politinės reklamos kainą politinės reklamos įkainiais už straipsnius:

5.1. „Tarybos nariui įsikišus žvyrkeliai nebus niokojami“, 2020 m. lapkričio 12–18 d., – 415,19 Eur;

5.2. „Ligoninės pastate sunkiems ligoniams uždrausta naudotis liftu“, 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d., – 325,00 Eur;

5.3. „Privertė iš naujo asfaltuoti gatvę“, 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d., – 304,49 Eur;

5.4. „Įvažiuoti į kiemą – misija neįmanoma“, 2020 m. lapkričio 26 – gruodžio 2 d., – 239,88 Eur;

5.5. Sveikinimą „Mielieji“, 2020 m. gruodžio 23–30 d., – 61,50 Eur;

5.6. „Ar bus iš ko mokėti biudžetininkams atlyginimus?“, 2021 m. sausio 7–13 d., – 555,20 Eur;

5.7. „Sužibėti bandę socialdemokratai vėl apsikvailino“, 2021 m. sausio 14–20 d., – 728,98 Eur;

5.8. „Politiko persekiotojai liko it musę kandę“, 2021 m. sausio 28 – vasario 3 d., – 610,70 Eur;

5.9. „Siūloma kompensuoti nuotolinio darbo išlaidas“, 2021 m. vasario 4–10 d., – 531,99 Eur;

5.10. „Prieš „vėjo malūnus“ sukilo rajono bendruomenės“, 2021 m. vasario 25 – kovo 3 d., – 708,03 Eur;

5.11. „Gyventojų lūkesčių valdžia neišgirdo“, 2021 m. kovo 4–10 d., – 532,17 Eur;

5.12. „Savivaldybės vadovai atsibudo – svarstė, kaip padėti verslui“, 2021 m. kovo 11–17 d., – 522,78 Eur;

5.13. „Taryboje – priekaištai direktorei dėl melo“, 2021 m. kovo 11–17 d., – 163,52 Eur;

5.14. „Mokyklose maisto dalinimas bus aiškesnis“, 2021 m. kovo 25–31 d., – 439,36 Eur.

6. Pripažinti, kad savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcija pažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo:

6.1. 15 straipsnio 2 dalį, skleisdama paslėptą politinę reklamą;

6.2. 16 straipsnio 1 dalies 1 punktą, skleisdama politinę reklamą pirmame periodinio leidinio puslapyje.

7. Pripažinti, kad išsikėlęs kandidatas Gediminas Lipnevičius:

7.1. pažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 14 straipsnio 1 dalį, politinės kampanijos laikotarpiu apmokėdamas už sveikinimą „Mielieji“ (2020 m. gruodžio 23–30 d.) ne iš politinės kampanijos sąskaitos;

7.2. šiurkščiai pažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymą pagal 23 straipsnio 1 dalies:

7.2.1. 6 punktą, kadangi išlaidos paslėptai politinei reklamai sudaro 19,80 proc. nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio;

7.2.2. 9 punktą, kadangi išlaidos nedeklaruotai politinei reklamai sudaro 19,80 proc. nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio.

8. Pavesti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui papildyti 2021 m. balandžio 11 d. naujų Radviliškio rajono savivaldybės tarybos nario – mero rinkimų politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ir Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštį 5 punkte nurodytomis išlaidomis (6 138,79 Eur).

9. Taikyti savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijai administracinę atsakomybę pagal Administracinių nusižengimų kodekso 92 straipsnio 2 dalį.

Komisijos narė	Olga Kilkinova
Skyriaus vedėja	Lina Petronienė
Patarėja	Estera Miežytė
Darbuotoja	Milda Pocevičiūtė